

Tar Sándor
A térkép szélén

© *Tar Sándor örököse, 2023*

NÁNDI NÉNI

Micsoda nyár volt! Elemér szerette a nyarat, mások általában már szenvedtek tőle a forgácsolóműhely füstös, párás gőzében, ahol a gépek is a meleget árasztották, forró volt a marófejek alól kipattogó forgács, égetett a kész munkadarab, az emberek izzadtak, volt, aki fejfájást kapott, hányt, szédelegtek a hőségtől, itták a vizet, nagy rongyokkal töröltették magukat, különösen a nők. Ő nem. Neked sosincs meleged, kérdezte tőle Borika, mindenki kislánya, aki a kettes gépen lyukakat fúrt egy lemezre, mindjárt az örökké nyitva tartott ajtó mellett, ott van egy kis huzat, igaz, meleg az is, de legalább mozog a levegő. A fiú azt mondta, nincs. Még csak nem is nagyon verejtékezett, neki soha nem volt sötét izzadságfolt a hóna alatt, és nem nyelte nyakló nélkül a vizet, azt mondta, nem szereti, vízíze van. Hát mit szeretsz, kérdezte tőle Nándi néni, a nagy testű, nagyszájú, kissé koros nő, akinek lapos térsztaarcán mindig egy kis huncut, lekezelő mosoly terpeszkedett: ő aztán tisztában van itt mindennel. Borikát, vágta rá akkor Elemér gondolkodás nélkül, Nándi néni pedig kuncogva kacsintott egyet azzal a szemével, amelyiknek szemhéján egy szemölcs volt, azt te csak szeretnéd, mondta, az bezeg jólesne, mi? És mit kezdenél énvelem például,

he? Vakarnám a hátát, felelte a fiú vigyorogva, azt szereti, nem?

Nándi nénit elhunyt férje után nevezték Nándi néninek, aki szintén itt dolgozott hirtelen bekövetkezett haláláig, ő volt Nándi bácsi, a karbantartó mindenes, szerszámok, műszerek mindentudója, de javította a gépeket is, ha muszáj volt, amolyan régivágású szakí, aki suttyomban porszívót, hajszárítót, kávéfőzőt, ilyesmit is reperált, ha behozták, egyszóval fontos ember volt, egészen addig, míg otthonában egyszer rosszul lépett le a vizes, csúszós udvari lépcsőn, és elterült, mint a gyalogbéka, ahogyan Nándi néni magyarázta később, beverte a fejét a betonba, és vége lett. A karjaim között halt meg, mesélte máskor, a rossznyelvek szerint úgy, hogy fel akarta segíteni, hogy visszavigye a lakásba, de elejtette. Kétszer is. Állítólag mindketten be voltak rúgva, a mentősök pedig röhögésüket alig elfojtva csak azt nem értették, hogy került a beteg feje a lába közé gyűrve, mint a háznál levágott tyúknak, de hát láttak ők már ennél cifrábbat is. Nem is tudták kiegyenesíteni, próbálták pedig, aztán hagyták, így kisebb helyen elfér. Hogy ebből mi volt az igaz, senki nem firtatta, öreg volt, meghalt, és kész.

Nándi nénit már akkor is Nándi néninek szólították, míg élt a férje, hogy mit csinál itt, a műhelyben, nem volt érdekes, viszont az ő szekrényében a ruha, bakancs, törölköző és egyéb dolgok mellett afféle kiskereskedés üzemelt, nála mindig kapható volt például májkrém és néhány másfajta konzerv

is, ha valaki elfelejtett hozni otthonról, büfé pedig már nincs, szeletelt kenyérből osztott hozzá, a nőknek édesség, keksz, nápolyi, olcsó, ukrán csempésztett cigarettát vehettek a rászorulóknak, de a korán érkező beavatottak reggelente egy felest is bekaphattak, vodkát, mert annak nincs szaga, sőt óvszert is tartott, sosem lehet tudni, vannak itt fiatalok is. És persze kávé, az otthonról hozott hasas termoszból, hozzá egy pohár, abból ivott mindenki. Használat után Nándi néni körbetörölte a tetejét a ruhája aljával, és mérte a következőt. Nem volt ám szabad odacsődülni, Nándi néni titkos jelekkel adta tudtára a dolgozóknak, hogy jöhet a következő. Két koppintás a nagy vasláda oldalán, hangos orrfúvás a székről felállva, máskor az a jellegzetesen magas hangfekvésű, elnyújtott köhögés, amire egyszer a művezető azt mondta, Nándi néni, maga úgy köhög, mint egy beteg szamár. Nincs valami baja? Jól van? Jól, vágta rá az asszony, és maga? Úgy sápadzik mostanában, fogyott is, tán rákja van? Mert akkor magának nem sok lehet hátra! A sovány ember erre nem tudott válaszolni, de attól kezdve nem volt több kérdése. Nándi néni amúgy naphosszat a műhely hátsó, sötét végében lévő rozzant satuasztalnál ült, és nagy ládákkal körülrakva egy nyeletlen reszelővel munkadarabokat sorjázott, egyben szemmel tartotta az egész műhelyt, ha pedig elment valaki mellette, megkérte, ugyan vakarja meg már a hátát, ő nem éri el még a reszelővel sem.

Elemér is Nándi bácsi öröksége volt, valamikor hozzá osztották be a hirtelenszőke fiút tanulónak, ő volt az egyetlen tanuló a műhelyben, de talán még a gyárban is, az öreg nem akarta vállalni, azt mondta, nem kell neki segéd, akkor már tudta, hogy a fiú apja valami nagykutya valahol, az ilyeneket pláne utálta, nekik nem volt gyerekük, azt se tudta, hogy beszéljen egy ilyen állandóan nyüzsgő, szinte vibráló kamasszal, és csak akkor tört meg a makacssága, mikor Elemér megesküdött, hogy nem fog nyúlni semmihez. Lassan azért összeszoktak, a fiú feladata lett, hogy az adott pillanatban kézre adja a megfelelő szerszámot, akár egy műtőasszisztens, közben folyamatosan álmélgodott a mester, ahogy ő mondta, boszorkányos ügyességén, a műveletsor végén pedig áhítatos csodálattal méltatta a kész szerkezetet, hozzátéve, hogy ő ezt az életben nem tudná utánacsinálni, de még más sem, senki, nincs az az ember! Hízelegni, azt tud, gondolta néha az öreg, de tulajdonképpen jólesett neki az elismerés, a művezetőtől például soha nem kapott egy jó szót sem, olykor pedig elmerengett, azért csak jó lett volna, ha annak idején ők is csinálnak az asszonnyal egy ilyen haszontalant. Elemér Nándi bácsi halála után is maradt, mint mindenek, akkor is, mikor a leépítések folytak, Nándi néni dohogott is egy sort, helyetted jó szakmunkásokat, családos embereket küldenek el, morogta rekedtes hangján, a fiú pedig nem értett semmit.

Borikának nem volt Nándi bácsihoz semmi köze, viszont rokkantnyugdíjas anyját és öccsét támogatta szűkös keresetével, így úszta meg az elbocsátást, és mert szép volt, üde, szerény, mosolygós, szorgalmas és mindig éhes. Elemér erre egy reggeliszünetben döbrent rá, mikor mindenki kikapkolja a menázsit a gépre, satuasztalra, székre, ládára, vagy csak az öléből falatozik. Borika általában nem evett semmit, nagy ritkán elmajszolt egyetlen kiflit egy pohár vízzel, közben vidáman ringatta magát a széken, ilyenkor a hangszóróból zene szólt, a központos kapcsolta be valamelyik zeneadót, majd kapcsolta ki percre pontosan a reggeliszünet végén, amiből mindenkinek értenie kellett, hogy vége a mértéktelen zabálásnak, tessék dolgozni. Akkor épp egy szám közepén kattant a hangszóró, Borika pedig szomorú lett, de csak egy kicsit, ó, kiáltott fel halkán, majd hangosan tovább énekelte a slágert, és csak akkor kezdett a munkához, mikor befejezte. Elemér egy darab hurkával a nyelvén tátott szájjal hallgatta, majd óvatosan becserkészte a lányt, te nem ettél semmit, állapította meg szigorúan, hát enned kell! Nem csak zenét hallgatni! Én nem szoktam, válaszolta a lány, és ezzel részéről el is volt intézve a dolog, azzal viszont nem számolt, hogy a fiú az ezt követő napokon figyel, és Nándi néni rövid, de lényegre törő magyarázata után pedig megtudja, hogy annak a lánynak nincs mit ennie. Ők szegények! Elemér kissé megszédült a hírtől, látott ő már szegényeket, kéregető koldusokat,

hajléktalanokat, de az mind csúnya volt, öreg, rongyos, ápolatlan, piszkos, majdnem mind részeg és bűdös. El sem tudta képzelni, hogy egy ilyen szép lánynak, egy ilyen aranyos szájú, csillagszemű gyönyörűségnek nincs ennivalója, nem eszik semmit, és hogy szegény. Hála istennek, gondolta később, abban bízva, hogy elérkezett az ő ideje.

MAGVETŐ
KÖNYVKIADÓ ÉS KERESKEDELMI KFT.
www.magveto.hu
magveto.kiado@lira.hu
Felelős kiadó Dávid Anna

Készült a Gyomai Kner Nyomda Zrt.-ben 2023-ban,
a nyomda alapításának 141. esztendejében.
A Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülésének tagja.
Felelős vezető Csöndes Zoltán vezérigazgató
www.gyomaikner.hu

Felelős szerkesztő Schmal Alexandra
Korrektor Balogh Emerencia
A borítót Németh Márton,
a kötetet Pintér József tervezte
Műszaki vezető Takács Klári
Kiadványszám 9293
Minion betűtípusból szedve
ISBN 978-963-14-4317-2
ISSN 0324-5713